

בס"ד

**De sjofar heeft geen reden,
maar wel een aanwijzing:
wordt wakker! (Maimonides)**

Als je een leefbare samenleving wilt hebben zal er wetgeving moeten zijn. Want helaas gaat de theorie van mensen die in vrede met elkaar leven niet werken zonder regeltjes. Idealiter zou dat allemaal niet nodig zijn, maar zo ideaal is onze samenleving nu eenmaal niet. En dus zien we dat in ieder land, in iedere stad en in iedere groep waar mensen samenleven, regels worden gemaakt om de samenleving leefbaar te maken. Want als we dat niet doen.....

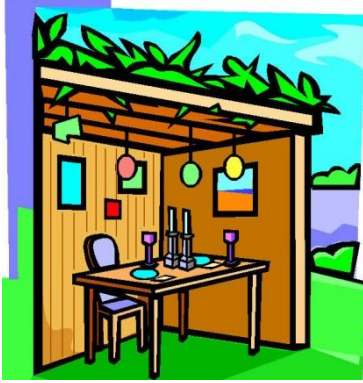
Maar zo simpel is het niet. Want wetten die door mensen zelf worden bepaald zijn aan verandering onderhevig en kunnen leiden tot het tegenovergestelde van leefbaarheid. Wetten worden in de loop der jaren aangepast, gewijzigd. Wat in land A crimineel en onaanvaardbaar is, is in land B belachelijk en overdreven.

Enige tijd geleden was een journalist uit Moskou onze gast. We zaten tijdens de sjabbat maaltijd wat te delibereren en gezien hij nogal pro Russisch klonk, vroeg ik hem hoe hij aankijkt tegen de oligarchen die vanwege hun grote financiële draagkracht min of meer de wet bepalen. In mijn optiek nogal corrupt. Maar het wordt wel aanvaard en deze biljardairs worden met een chronisch respect behandeld. Ik kan dat maar moeilijk plaatsen! De journalist keek me ietwat

onnozel aan en in plaats van een antwoord te geven kwam hij met een wedervraag, hetgeen een goed Joods gebruik is. Toen ik eergisteren uit de trein stapte op het Centraal Station te Amsterdam, begon hij te vertellen, zag ik daar mannen staan die onder het gedogend oog van de politie drugs stonden te verhandelen. Drugs die uitsluitend op de markt kunnen komen via uitbuiting en mensonterende handel. Hoe kunnen jullie Nederlanders, was zijn vraag, dat zomaar aanvaarden? De journalist had gelijk: wat in A wordt geaccepteerd, ook gevoelsmatig, is in samenleving B corrupt. En dus is het goed dat samenlevingen wetten maken om een leefbaar klimaat te creëren, maar zit er ook een risico aan "man made" wetgeving, want als de

mens zelf gaat bepalen wat goed is en wat slecht, hebben we een probleem. Zijn buitenechtelijke relaties aanvaardbaar? Jaren geleden kon dat echt niet, maar vandaag de dag in onze zogenaamde moderne geciviliseerde samenleving..... We maken ons hard voor de rechten van de vrouw, terecht! Maar we gebruiken diezelfde vrouwen wel als lokmiddel om de aandacht op een bepaald product te richten. En wij aanvaarden de uitbuiting van geïmporteerde vrouwen die geen kant op kunnen, slavinnen!

Het Jodendom kent drie soorten wetten: (1) wetten die we naleven ter herinnering aan bepaalde gebeurtenissen. Gedurende het Loofhuttenfeest wonen we in een loofhut ter herinnering aan de veertig jaar waarin onze voorouders na de Uittocht uit Egypte in loofhutten bivakkeerden. (2) wetten die logisch zijn, zoals het verbod om te stelen. Dit soort wetten moeten er zijn om chaos te voorkomen.

Maar het Jodendom kent nog een derde soort wetten: choekiem. Wetten die irrationeel zijn.

Die uitsluitend worden nageleefd omdat G'd dat van ons verlangt.

Dit is de wet van de Thora die de Eeuwige uitvaardigde (Numeri 19:2). En dan vervolgt de tekst en brengt de volledig onbegrijpelijke wetgeving van de rode koe. Met de as van de rode koe wordt de onreine rein gemaakt en de priester die dat reinigingsritueel verricht, wordt door die handeling onrein!? Geen touw aan vast te knopen. Maar los van deze niet te vatten wetgeving: waarom zegt de tekst Dit is de wet van de Thora? Er had moeten staan *Dit is de wet van de rode koe!* Maar doordat deze onbegrijpelijke wet de wet van de Thora wordt genoemd, geeft de Thora aan dat de basis van iedere wet niet de ratio mag zijn. Iedere wet, ook de wet die we wel begrijpen, dient te worden nageleefd omdat G'd dat van ons verlangt en niet omdat wij het begrijpen. En dan is zo'n wet onafhankelijk van de trend die op dat moment in de samenleving heerst. Want het moge dan zo zijn dat wij sommige wetten logisch en begrijpelijk vinden, maar ten aanzien van bijvoorbeeld waarden en normen is er geen logica. Wat gisteren volstrekt onaanvaardbaar was, is morgen honderd procent normaal.

De halaga is het systeem van wetgeving dat vol logica zit, rekening houdt met omstandigheden en situaties, absoluut niet zwart wit is, in voortdurende beweging. Maar tegelijkertijd is het duidelijk dat de mens te klein is om zelf de wet te bepalen. Waarden en normen zitten in een voortdurende golfbeweging. Wat vijftig jaar gelden als onaanvaardbaar werd beleefd, is nu normaal. En wat we nu normaal vinden, zullen onze kleinkinderen als primitief en onbegrijpelijk beleven.

Maar waarom kijken naar voorouders en kleinkinderen? Mijn Russische journalist kan het drugsbeleid in ons land niet plaatsen en ik kan er met mijn gezond verstand niet bij dat in Rusland de oligarchen op handen worden gedragen, terwijl wij in dezelfde tijd leven.

En dat is nu precies de boodschap van de sjofar.

Een boodschap die veel verder reikt dan alleen wetgeving.

Maimonides geeft ons een vitale levensles aan het begin van het nieuwe jaar:

1. *Er is geen reden waarom wij op Rosj Hasjana op de sjofar blazen.*
2. *Er is wel een aanwijzing die in de sjofar besloten ligt: wordt wakker, kom tot inkeer.*

Primair moeten we beseffen dat het leven niet te vatten is, we dienen te aanvaarden!

En als we daarvan doordrongen zijn, dan pas gaan we proberen zoveel mogelijk te begrijpen!

Met deze gedachte beginnen we het nieuwe jaar.

Een sjana towa, een goed en gezond 5780

S h a n a T o v a !

Binyomin Jacobs, opperrabbijn

Inter Provinciaal Opper Rabbinaat

Postbus 7967, 1008 AD Amsterdam T 020 3018495 F 020 3018491 E rabbinaat@ipor.nl
Het Rabbinaat omvat: Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Flevoland,
Noord-Holland (m.u.v. Amsterdam), Utrecht, Zeeland, Noord-Brabant, Limburg